

Meaning and Antecedents of Emerging Prajñā: A case study of Parents with LGBTQ children¹

Sittiporn Kramanon², Narisara Peungposop³, and Kanchit Saenubol⁴

Received: June 14, 2019 Revised: July 31, 2019 Accepted: July 31, 2019

Abstract

This article aimed to explore the meaning and antecedents of emerging Prajñā (a Buddhist concept that relates to the wisdom) in the LGBTQ children. A qualitative design was adopted for this research and the case study method was used for data collection. The key informants were selected by theoretical sampling, and included three parents who have LGBTQ children. Data were collected through personal in-depth interview using a semi-structure questionnaire and were analyzed through content analysis. The main themes that emerged from this study that: (1) the meaning of Prajñā in the LGBTQ children implies accepting who they are and restoring happiness to the family. The meaning of emerging Prajñā process in the LGBTQ children comprised of the growth in understanding for acceptance, the transition from dark to light and the consequent change in affective, cognitive, and psychomotor domains. (2) The antecedents comprised of agent, the emerging process, and the understanding the causes. Based on the findings of this research, it is recommended that policy implementation could be through agents such as the family institution, religious institution, and mass media.

Keywords: meaning of Prajñā, antecedent of Prajñā, sexual diversity, qualitative research

¹ This paper submitted in partial fulfillment of Doctoral Dissertation in Applied psychology, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

² PhD Student in Applied psychology, Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University.
E-mail: sittipornk@g.swu.ac.th

³ Assistant Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

⁴ Lecturer at Department of Guidance and Educational Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

การให้ความหมายและเหตุปัจจัยของปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ: กรณีศึกษาพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศ¹

สิทธิพร ครามานนท์² นริสรา พิงโพธิ์สม³ และ ครรชิต แสนอุบล⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้อธิบายการให้ความหมายและเหตุปัจจัยนำสู่ปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นพ่อแม่และผู้ปกครองที่มีลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศและสามารถเข้าใจในวิถีทางเพศของลูกจำนวน 3 ครอบครัวที่ได้จากการคัดเลือกคุณสมบัติเชิงทฤษฎี เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) การให้ความหมายปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ ความหมายปัญญาผุดขึ้นแล้ว คือ การยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นกับการคืนความสงบสุขให้ครอบครัว ความหมายปัญญากำลังผุด ประกอบด้วย ความหมายเชิงกระบวนการ คือ การเติบโตของความเข้าใจสู่การยอมรับกับการเปลี่ยนผ่านจากมืดสู่สว่าง และผลที่สืบเนื่องกับตนเอง คือ การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ความรู้สึกด้านความคิดความเชื่อ ด้านวิถีปฏิบัติกับลูก (2) เหตุปัจจัยนำสู่ปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ ได้แก่ ตัวแทนทางสังคม กระบวนการภายในบุคคล และทางเกิดการนำไปใช้ในเชิงนโยบายสามารถกระทำผ่านตัวแทนทางสังคม คือ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สื่อมวลชน

คำสำคัญ: การให้ความหมายปัญญา เหตุปัจจัยของปัญญา ความหลากหลายทางเพศ การวิจัยเชิงคุณภาพ

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์ระดับคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

² นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีเมล: sittipornk@sg.swu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ อาจารย์ประจำภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ที่มาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

แม้ว่าปัจจุบันสังคมระดับมหภาคจะมีการเปิดกว้างและยอมรับความสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงความหลากหลายทางเพศได้มากขึ้น แต่หากพิจารณาถึงการเปิดกว้างและยอมรับในสังคมระดับจุลภาคหรือครอบครัวนั้น กลับไม่ได้ให้พื้นที่การแสดงออกได้อย่างอิสระนัก ดังผลการศึกษาเชิงสำรวจของ Arunakun (2014) ซึ่งระบุว่าจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 2,700 คน มีผู้ตอบว่าตนเองอยู่ในกลุ่มหลากหลายทางเพศถึงร้อยละ 11 และในจำนวนนี้มีเพียงร้อยละ 50 หรือเพียงครึ่งเดียวเท่านั้นที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองยอมรับและเข้าใจในสิ่งที่ลูกเป็น นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังชี้ให้เห็นอีกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะมีผลต่อวิถีชีวิตของพวกเขา เช่น มีผลการเรียนที่ตกต่ำ มีปัญหาสุขภาพจิต มีความเสี่ยงภาวะซึมเศร้าที่จะนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Yoel & Michael (2001) Guy & Riki (2011)

จากผลการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจและผลการวิจัยที่ผ่านมา ผู้วิจัยตระหนักว่าช่องว่างขององค์ความรู้ที่อยู่ที่เรา จะทำอย่างไรให้ครอบครัวได้ขยายพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางเพศได้มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะนักจิตวิทยาการปรึกษาด้วยนั้น มองว่าการขยายพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางเพศ สามารถกระทำได้โดยมุ่งไปที่ตัวของวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศเอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ Ratanashevorn (2013) ซึ่งมุ่งขจัดความรู้สึกด้อยค่าจากการรักเพศเดียวกันผ่านการปรึกษาเชิงจิตวิทยากับมุ่งไปที่ตัวของพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพื่อสร้างความเข้าใจความเป็นจริงที่เกิดขึ้นกับลูกของตน ซึ่งหากพิจารณาบทบาทของพ่อแม่ที่มีต่อการพัฒนาอัตลักษณ์ของลูกโดยเฉพาะลูกวัยรุ่นโดย Kaewkanwan (2006) ร่วมกับผลการวิจัยของ Martin (2003) Caitlin, David, Rafael, and Jorge (2010) แล้วจะเห็นได้ว่าครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจในตนเอง อัตลักษณ์ทางเพศ รวมไปถึงการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ กับการศึกษาว่าครอบครัวมีอิทธิพลทางจิตใจต่อผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะวัยรุ่นซึ่งยังเป็นช่วงวัยที่ต้องการพื้นฐานการเรียนรู้และพึ่งพาอาศัยพ่อแม่หรือบุคคลในครอบครัวแล้วนั้น (Khongtong, 2007) ก็อาจสรุปได้ว่า คำถามเราจะทำอย่างไรให้ครอบครัวได้ขยายพื้นที่ให้กับความหลากหลายทางเพศได้มากยิ่งขึ้นนั้น จึงควรเริ่มต้นที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองเป็นลำดับแรก

การขยายพื้นที่นี้แท้จริงก็คือการขยาย “ความเข้าใจ” ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงของชีวิตตรงกับโลกีย์ ปัญหาของพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามปัญหาในความหมายดังกล่าวได้หมายรวมถึงทุกบริบทที่เกิดขึ้น ขณะที่การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นปัญหาในความหลากหลายทางเพศของลูกวัยรุ่นเท่านั้น ผู้วิจัยจึงขอเลือกใช้คำว่า “ปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น” เป็นตัวแทนของการขยายพื้นที่ และใช้คำว่าผุดขึ้นเพื่อแสดงลักษณะการเกิดขึ้นของปัญหา

การวิจัยครั้งนี้จึงถือเป็นเครื่องมือตั้งต้นสำคัญที่จะนำความเข้าใจระหว่างพ่อแม่กับลูกวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศกลับคืนสู่พื้นที่แห่งความเป็นครอบครัวอีกครั้งโดยผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาพ่อแม่ที่มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น (best practice) อยู่ก่อนแล้วเพราะการทำความเข้าใจครั้งนี้ถือเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง การสร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อขยายปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูก

วัยรุ่นนั้นไม่อาจจะเลยบุคคลที่มีประสบการณ์กระบวนการทางปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นมาก่อนแล้วได้ ทั้งนี้หน่วยงานทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกับนักจิตวิทยา นักการศึกษา นักพฤติกรรมศาสตร์ หรือวิชาชีพที่เกี่ยวข้องสามารถนำความเข้าใจเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบายเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับครอบครัวที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศผ่านยุทธศาสตร์ในสังกัดที่ตนรับผิดชอบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นอธิบายการให้ความหมายปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นและเหตุปัจจัยนำสู่ปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นผ่านมุมมองของพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศ

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การกล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจประสบการณ์ทั้งหมดของผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยจึงขอทบทวนสาระสำคัญไว้พอสังเขปดังนี้

1. นิยามและขอบเขตความหลากหลายทางเพศ ความหลากหลายทางเพศ (sexual diversity) นั้นเป็นแนวคิดที่ใช้ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่เปิดพื้นที่ต่อการแสดงตัวตนหรืออัตลักษณ์ทางเพศของมนุษย์ที่ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคมที่มีเพียงชายและหญิงเท่านั้น แต่มีความหลากหลายมากกว่านั้นอีกมากมาย เช่น ชายรักชาย (gay) บุคคลรักสองเพศ (bisexual) หญิงรักหญิง (lesbian) บุคคลข้ามเพศ (transgender) และบุคคลอินเทอร์เซ็กซ์ (intersex) เป็นต้น ซึ่งเรียกรวมๆ กันว่ากลุ่มบุคคล LGBTQ (Caitlin, David, Rafael, and Jorge (2010)

2. แนวคิดการให้ความหมายปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศ

2.1 ความหมายจากการปรับตัวท่ามกลางความหลากหลายทางเพศของลูก ในภาวะการณ์ปรับตัวของครอบครัวของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในวัยรุ่น โดยเฉพาะพ่อและแม่มีปฏิกิริยาตอบสนองต่อการมีลูกวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยครอบครัวส่วนใหญ่มีปฏิกิริยาตอบสนองมีลักษณะอารมณ์ความรู้สึกในทางลบ

ปฏิกิริยาของครอบครัวโดยเฉพาะพ่อและแม่ต่อการรับรู้เพศของลูกวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะลูกวัยรุ่นที่เป็นชายรักชาย (gay) หรือหญิงรักหญิง (lesbian) เริ่มต้นพ่อและแม่มีอาการตกใจและรับความจริงไม่ได้ อาจมีการพยายามหาเหตุผลเข้าข้างตนเองและการตีความต่างๆ เป็นช่วงเวลาที่พ่อแม่สับสนในตัวลูก และอาจมีการหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยด้วย (Kircher & Ahlijah, 2011; Phillips & Ancis, 2008) ซึ่งปฏิกิริยาเป็นผลมาจากความกลัวของพ่อและแม่ (Molna, 2018) ได้แก่ กลัวการถูกตีตราจากสังคม กลัวเป็นพ่อและแม่ที่ไม่ดี กลัวการสูญเสียวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของครอบครัว กลัวและเป็นห่วงลูกในปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นเช่นเดียวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศคนอื่นในสังคม กลัวที่จะเสียลูกชายหรือลูกสาว กลัวสูญเสียสัมพันธภาพภายหลังจากปฏิกิริยาตอบสนองทางลบของครอบครัวโดยเฉพาะพ่อและแม่ ต่อมาพ่อและแม่มาสู่ความรู้สึกผิดและพ่อและแม่รู้สึกถึงความรับผิดชอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศของลูกวัยรุ่น และมักเชื่อว่าพวกเขาเป็นพ่อและ

แม่ที่ทำผิดพลาด พวกเขาจึงพยายามแก้ไขสถานการณ์ต่างๆ การพยายามแก้ไขในช่วงนี้ พวกเขาต้องเรียนรู้หาข้อมูลเพื่อเข้าใจ ปรับตัว สามารถเปิดเผยชีวิตครอบครัวมากขึ้น ซึ่งในการพยายามจัดการแก้ไขอาจมีการตอบสนองทั้งการใส่ใจดูแลหรือแสดงความก้าวร้าวใส่ลูก (Molna, 2018)

2.2 ความหมายปัญญาในพุทธศาสนา ปัญญา คือ ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้อ้างอิงปัญญาที่ปรากฏในพุทธศาสนาซึ่งหมายถึง ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในความเป็นจริงของชีวิตตนเองและสรรพสิ่งรอบตัวอันมีฐานมาจากการรับรู้ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิต เห็นปรากฏการณ์ที่ตนเองหลุดออกจากความเป็นจริงจนนำไปสู่การละรากเหง้าแห่งความทุกข์เหล่านั้นได้อย่างหมดจด บุคคลที่มีปัญญาจึงมีความรู้สึกสงบ ปลอดภัย เป็นอิสระ มีความรู้ในสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างชัดเจน และมีทำอย่างเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต (PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2009; Daensilp, 2007; Pradubsamut, 2009) ดังนั้น ในการกล่าวถึงปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นครั้งนี้จึงหมายถึงปัญญาในโลกิยะปัญญาและอธิบายภายใต้บริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น

3. แนวคิดเหตุปัจจัยนำสู่ปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ

3.1 สัมพันธภาพระหว่างลูกวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศกับพ่อแม่ มีผลต่อการเปิดเผยเรื่องการที่ตนเป็นผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น โดยเฉพาะครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Saltzburg, 2007)

3.2 การให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ เช่น การปรับตัวทางเพศของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ รูปแบบการใช้ชีวิตที่มีความหลากหลายทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศความต้องการและผลกระทบจากปฏิกิริยาตอบสนองของพ่อแม่ต่อความเสี่ยงทางสุขภาพแก่เด็กและเยาวชน (Ryan, Russels, & Hueber, 2010) เป็นต้น เพื่อให้พ่อและแม่มีข้อมูลที่ถูกต้องในการเข้าใจธรรมชาติของลูกวัยรุ่นที่มีความหลากหลายทางเพศ และสามารถปรับตัวการรักษาความสัมพันธ์ของครอบครัว สามารถจัดการกับทัศนคติของตนเองและสังคม นำมาสู่การแก้ไขและป้องกันปัญหาวิกฤตได้ประสบความสำเร็จ (Lasala, 2000)

3.3 การได้กัลยาณมิตรหรือปรโตโมหะเป็นเสียงภายนอกของบุคคล (Outer Voice) และโยนิโสมนสิการเป็นเสียงภายในของบุคคล (inner voice) ซึ่งกระบวนการพัฒนาปัญญาประการแรกสุด คือ การมีศรัทธา มีความเชื่อ ความซาบซึ้ง อย่างมีเหตุผล มีความเชื่อมั่นซึ่งเป็นบ่อเกิดของฉันทะ ความใฝ่รู้ พากเพียร อบรมตนเอง ทั้งกาย วาจา และใจโดยศรัทธานั้นต้องกำกับด้วยวิถีแห่งปัญญา นั่นคือ “โยนิโสมนสิการ” คือวิธีคิดอย่างแยบคาย ประกอบด้วย 10 วิธี (Phrathampitok (P.A.Payutto), 2012)

3.4 กระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยสถาบันครอบครัวเน้นให้มีบุคคลสำคัญเป็นหลักและให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นไปอย่างอิสระตามศักยภาพของลูก สถาบันศาสนานับการถ่ายทอดคำสอนที่เป็นแก่นแท้ของศาสนานั้นๆ และสื่อมวลชนเน้นการนำเสนอความเป็นบุคคลหลากหลายทางเพศให้หลากหลายแง่มุม ทั้งนี้รูปแบบการถ่ายทอดมีทั้งทางตรง (direct socialization) เห็นได้จากการให้คำชี้แนะของคู่สมรสและการอบรมเลี้ยงดู การส่งต่อคำสอนของศาสนาการเปิดเผยความหลากหลายทางเพศผ่านสื่อ และทางอ้อม (indirect socialization) เห็นได้จากการเป็นตัวแบบความเป็นอิสระของพ่อแม่สามี (Supap, 2003)

3.5 กระบวนการภายในบุคคลอธิบายได้ผ่านธรรมชาติของวิชาและวิมุติ (อง.ทสก. 24/122/61 อ้างใน PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto) (2009) ซึ่งอธิบายการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนผ่านธรรมที่เป็นอาหารอดหนุนกัน แต่ละขั้นจะมีความก้าวหน้าเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติในขั้นถัดไปเริ่มต้นจากเสวนาสัตบุรุษจนถึงวิมุติ

3.6 ทางเกิดของปัญญาโดยอาศัยการจำแนกตามที่มา ได้แก่ สุตมยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการฟังการอ่าน การศึกษาเล่าเรียนหรืออาจเรียกได้ว่าปัจจัยภายนอก จินตมยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการคิดใคร่ครวญหาเหตุผลด้วยตนเอง และภาวนามยปัญญา คือ ปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ (PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2009) อย่างไรก็ตามการเรียงลำดับเช่นนี้สอดคล้องกับบุคคลทั่วไปที่โดยมากปัญญาล้วนมีส่วนสำคัญมาจากปรโตโฆสะหรือปัจจัยภายนอกก่อนนำมาคิดพิจารณาและปฏิบัติเป็นลำดับไป

วิธีดำเนินการวิจัย

แบบแผนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (case study) เนื่องจากการเข้าไปทำความเข้าใจปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นมีลักษณะเฉพาะเจาะจง ลึกซึ้งซับซ้อน

ผู้ให้ข้อมูลและการเลือกผู้ให้ข้อมูล กรณีศึกษาสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศซึ่งผู้วิจัยให้นิยามไว้ครอบคลุมพ่อเลี้ยงเดี่ยว แม่เลี้ยงเดี่ยว พ่อและ/หรือแม่ หรือผู้ปกครองของลูกวัยรุ่น และคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่มีคุณสมบัติเชิงทฤษฎีร่วมกับการพิจารณาคุณสมบัติของลูกวัยรุ่นไว้ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือกของพ่อแม่/ผู้ปกครองในฐานะผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น ซึ่งในเบื้องต้น หมายถึง พ่อแม่/ผู้ปกครองที่สามารถเข้าใจวิถีทางเพศของลูกวัยรุ่นได้ 2) มีความสามารถในการถ่ายทอดเรื่องราว อารมณ์ความรู้สึก ความคิด พฤติกรรมได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน เป็นรูปธรรมชัดเจน (Information Rich Case) และ 3) มีความสมัครใจและเห็นคุณค่าของการวิจัยที่จะเกิดขึ้น ส่วนคุณสมบัติของลูกวัยรุ่นที่ผู้วิจัยพิจารณาร่วมด้วย ได้แก่ 1) อยู่ในกลุ่มหลากหลายทางเพศในปัจจุบัน ได้แก่ ชายรักชาย หญิงรักหญิง รักได้ทั้งชายและหญิง ชายหรือหญิงข้ามเพศ 2) มีอายุระหว่าง 13-25 ปี 3) เปิดเผยตัวตนกับครอบครัวหรือครอบครัวรับรู้ในความหลากหลายทางเพศ และ 4) สมัครใจและเล็งเห็นประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ คือ ข้อคำถามแบบกึ่งโครงสร้างและแบบคัดกรองพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศ เพื่อเข้าสู่การสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามจากแบบวัดปัญญาของ Daensilp (2007) จำนวน 10 ข้อ ให้เลือกตอบ “ใช่” กับ “ไม่ใช่” ข้อคำถามทั้ง 10 ข้อ ดังภาคผนวก

เทคนิคที่ใช้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มต้นจากผู้วิจัยติดต่อกับเครือข่ายครูแนะแนวและอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันการศึกษา จากนั้นประสานผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อขออนุญาตนัดหมายและสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ พ่อแม่ที่ได้คะแนนจากแบบคัดกรองพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศเพื่อเข้าสู่การสัมภาษณ์ตั้งแต่ 8 คะแนนขึ้นไป เกณฑ์การให้คะแนนแบ่งเป็นข้อคำถามเชิงบวก เช่น ฉันทนุญาตให้ลูกแสดงความหลากหลายทางเพศได้เต็มที่ตอบ “ใช่” ให้ 1 คะแนน ข้อคำถามเชิงลบ เช่น เมื่อ

ลูกแสดงอาการไม่ตรงตามเพศ ฉันจะรู้สึกหงุดหงิดใจตอบ “ไม่ใช่” ให้ 1 คะแนน โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (Katesing, 1995) ดังนี้

- 0.00-2.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2.01-4.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นอยู่ในระดับน้อย
- 4.01-6.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นอยู่ในระดับปานกลาง
- 6.01-8.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นอยู่ในระดับมาก
- 8.01-10.00 คะแนน หมายถึง มีปัญหาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 1

ข้อความเพื่อคัดกรองผู้ให้ข้อมูลหลัก

คำถามเชิงลบ	คำถามเชิงบวก
1. เมื่อลูกแสดงอาการไม่ตรงตามเพศ ฉันจะรู้สึกหงุดหงิดใจ	1. ฉันอนุญาตให้ลูกแสดงความหลากหลายทางเพศได้เต็มที่
2. ฉันหาวิธีเปลี่ยนแปลงความหลากหลายทางเพศของลูกให้เป็นไปอย่างที่ฉันคาดหวัง	2. ฉันรู้สึกขอบคุณทุกสิ่งที่ทำให้ฉันมีเด็กคนนี้เป็นลูก
3. ฉันกลัวว่าถ้าลูกยังคงแสดงความหลากหลายทางเพศเช่นนี้ต่อไปเขาจะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม	3. ฉันคิดว่าไม่ใช่เรื่องเสียหายถ้าลูกจะแสดงออกถึงความหลากหลายทางเพศไปจนโตเป็นผู้ใหญ่
4. ฉันตักเตือนลูกเรื่องการแสดงออกไม่ตรงตามเพศ	4. ฉันปฏิบัติกับลูกด้วยความรู้สึกเห็นคุณค่าในความหลากหลายทางเพศที่เขาเป็น
5. ฉันไม่แน่ใจว่าควรเลี้ยงลูกอย่างไรในอนาคตเพื่อไม่ให้เขาหลากหลายทางเพศ	5. แม้ว่าฉันจะได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ แต่ฉันก็ไม่มีสิทธิ์เลือกสรรนิยมทางเพศให้ลูก

การวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบความเชื่อถือได้

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เริ่มจากจัดระเบียบข้อมูล (data organizing) นำเสียงที่บันทึกมาถอดความเป็นตัวอักษร ตรวจสอบการถอดความว่าสอดคล้องตรงกันกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล จากนั้นให้รหัสข้อมูลและแสดงข้อมูล (coding & data display) อ่านบทถอดความนั้นซ้ำหลายๆ รอบ โดยรอบแรกอ่านเพื่อทำความเข้าใจภาพรวม รอบที่ 2 อ่านแบบละเอียดขึ้นเพื่อจับประเด็นและใจความสำคัญ จากนั้นค้นหาใจความที่แสดงความหมาย นำแต่ละประเด็นมาสรุปแบบอุปนัย (induction) เพื่อตรวจสอบต่อไป (Miles & Huberman, 1994)

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูลเริ่มต้นจากผู้วิจัยจะนำบทถอดความการสัมภาษณ์เชิงลึกกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลทุกรายอ่านทวนซ้ำเพื่อตรวจสอบการให้ข้อมูล หากมีประเด็นใดที่ผู้ให้ข้อมูลหลักต้องการขยายความเพิ่มเติมผู้วิจัยจะอนุญาตให้อธิบายโดยขออนุญาตบันทึกเสียง (Chantavanich, 2006)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล การให้ความหมายปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศ และเหตุปัจจัยนำสู่ปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลักมี 3 ครอบครัว ๆ ละ 1 ราย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลัก 1 ใช้นามสมมติว่าทุเรียน เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวอายุ 50 ปี การศึกษาปริญญาตรี ปัจจุบันประกอบอาชีพพนักงานบริษัท มีลูกเป็นทอมอายุ 21 ปี กำลังศึกษาปริญญาตรี ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 ใช้นามสมมติว่ามิ่งคุด เป็นพี่ชายแต่มีสถานะเป็นผู้ปกครองเนื่องจากต้องดูแลน้องสาวร่วมสายโลหิตมาตั้งแต่เธออายุประมาณ 2 ขวบ เพราะ พ่อแม่เสียชีวิตในช่วงเวลานั้นทั้งหมด ปัจจุบันอายุ 41 ปี การศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพเจ้าของบริษัท มีน้องสาวในความปกครองเป็นทอมอายุ 22 ปี สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 ใช้นามสมมติว่าพุทรา เป็นแม่อายุ 33 ปี การศึกษามัธยมศึกษาปัจจุบันประกอบอาชีพลูกจ้างบริษัท มีลูกเป็นกระเทย อายุ 13 ปี กำลังศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น

2. การให้ความหมายปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น การให้ความหมายปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น เป็นการให้คุณค่ากับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับตน ในฐานะพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นมีความหลากหลายทางเพศ คุณค่านี้แบ่งออกเป็น 2 นัย คือ ความหมายปัญหาผุดขึ้นแล้วและความหมายปัญหากำลังผุด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายปัญหาผุดขึ้นแล้ว ความหมายปัญหาผุดขึ้นแล้วเป็นการให้คุณค่ากับความเข้าใจในรสนิยมทางเพศของลูกวัยรุ่นซึ่งความเข้าใจนี้ผู้ให้ข้อมูลให้คุณค่าไปในแง่การยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นและการคืนความสงบสุขให้ครอบครัว

2.1.1 การยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น ภาวะใจของพ่อแม่ที่อนุญาตให้ลูกได้แสดงออกถึงรสนิยมทางเพศอย่างอิสระ ไม่ขีดเส้นจำกัดให้ลูกเป็นดั่งใจตน ภาวะนี้จึงเป็นการยอมรับที่เกิดจากการมองเห็นความเป็นจริงของชีวิตซึ่งไม่สามารถเข้าไปควบคุมหรือจัดการได้ทุกอย่างแม้แต่ลูก

“คือยอมให้เขาได้เป็นในแบบของเขาแล้วละ เป็นทอมก็เป็นสิ ไม่ไปขีดเส้นหรือกำหนดอะไรให้กับตัวเขา ชีวิตมันก็เป็นของเขา เราเป็นแม่ก็ให้สิทธิ์เขาเกิดและก็ทำหน้าที่ให้เต็มที่ที่สุดในการเลี้ยงดู ที่เหลือเป็นการคิดของตัวเอง” (ทุเรียน)

“เป็นการปลดปล่อยให้เขาได้มีพื้นที่แสดงออกเป็นของตัวเอง เลิกกำหนดกฎเกณฑ์อะไรอีกแล้ว ชีวิตของเราเราว่าเต็มที่นะแต่มันยังควบคุมอะไรอีกตั้งหลายอย่างไม่ได้ ประสาอะไรจะไปครอบงำชีวิตคนอื่นใจใหม่ละ ให้เขาโตไปเป็นต้นไม้ในแบบของเขา” (มิ่งคุด)

“เต็มที่ตามสบาย เอาให้สุดตั้งไปเลยลูก เป็นกระเทยยุคนี้ไม่ได้น่ารังเกียจเลย..พาเขาไปเลือกลิปสติคบ้าง เสื้อผ้าผู้หญิงบ้าง คือตามสบายเลยลูก พ่อแม่อยู่ตรงนี้อาจอยากให้ลูกใช้ชีวิตให้สุด” (พุทรา)

จะเห็นได้ว่าคำกล่าวของทุเรียนสะท้อนความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในความเป็นจริงของชีวิตและบทบาทความเป็นแม่ในฐานะผู้ให้กำเนิดมิใช่ผู้กำหนดหรือลิขิตชีวิตให้ลูกเช่นเดียวกับมิ่งคุดที่มองเห็นว่าการควบคุม นั้นแท้จริงแล้วทำไม่ได้ เมื่อใดที่ใจคิดเข้าไปควบคุมกลับยิ่งทำให้ใจเขาเองต่างหากที่เป็นทุกข์ การปลดปล่อยให้ สรรพสิ่ง ดำเนินชีวิตอย่างอิสระเป็นสิ่งที่เหมาะสมเช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้ ขณะที่พุทธราชาขยายการยอมรับให้ครอบครัว ไปถึงการสนับสนุนในสิ่งที่ลูกเป็นด้วยสะท้อนความกว้างขวางของใจพ่อแม่ที่ยิ่งใหญ่เกินกว่าคำว่ายอมรับ

2.1.2 การคืนความสุขให้ครอบครัว ภาวะใจของพ่อแม่ที่คืนสู่ความสนิทใจกับลูกวัยรุ่นอีกครั้ง เป็นการเคลื่อนไหวของใจที่ยึดกับความอับอาย ความโกรธ ความกลัวมาสู่ความเข้าใจอย่างนอบน้อมกับความจริง ตรงหน้า เมื่อภายในใจเปลี่ยนแปลงจึงส่งผลต่อความใกล้ชิดสนิทสนมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

“ตอนที่มันไม่ยอมรับลูกนะ ไม่อยากเข้าบ้านเลย ไม่อยากพูดถึงลูกเลยด้วยซ้ำ อายวะ แต่พอมัน เข้าใจ เปิดใจรับสิ่งที่ลูกเขาเป็นแบบนี้ มันเหมือนความสุขในบ้านมันได้กลับมาอีกครั้ง” (ทุเรียน)

“ตอนที่ยังจับไม่ได้ว่าเป็นทอมนะ มันมีความสุขกันดี เขาเรียกเราว่าป้าทั้งหลาย ที่เราเป็นแค่พี่ชายนะ แต่ คงเป็นเพราะดูแลกันเต็มที่ละมั้ง พอเรื่องมันแดงขึ้นมา พยายามเปลี่ยนแปลงอะไรๆ ในชีวิต ภาพ ความสุข เขาไม่เรียกเราว่าป้าแล้วนะ พอผ่านมันมาได้เออ มันดี มันได้กลับมาเข้าใจกัน สนิทใจกัน เหมือนเดิม” (มิ่งคุด)

จะเห็นได้ว่าความสุขที่ได้กลับคืนมานั้นเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ สังเกตได้จากทุเรียนที่เดิมภายในใจเต็มไปด้วยความอับอายจนไม่ เหลือพื้นที่ให้ตนได้อยู่กับสิ่งที่ลูกเป็น ไม่เหลือพื้นที่ที่จะอนุญาตให้ตัวเองได้เข้าบ้านไปใช้ชีวิตกับครอบครัวที่รัก ขณะที่มีมิ่งคุดสูญเสียความสัมพันธ์ฉันพ่อลูกไปจากลูกสาวที่ตนตราหน้าว่าเป็นทอม แม้คนหนึ่งจะสูญเสียพื้นที่ที่ ภายในใจตน อีกคนหนึ่งจะสูญเสียพื้นที่ภายในใจลูก แต่ความสุขเสียคือสิ่งที่ต่างได้รับเหมือนกัน เมื่อทั้งคู่ เปลี่ยนแปลงจึงได้สิ่งที่สูญเสียกลับคืนมา ได้มองเห็นความสุขในครอบครัวกลับมาอีกครั้ง กล่าวโดยสรุป ความหมายปัญญาผุดขึ้นแล้วจึงเน้นถึง “การได้” โดยการยอมรับเป็นการได้สิ่งที่ไม่เคยมี และการคืนความสุขคือ การได้สิ่งที่เคยมีกลับมา

2.2 ความหมายปัญญากำลังผุด ความหมายปัญญากำลังผุดเป็นการให้คุณค่ากับกระบวนการทาง ปัญญา ที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นซึ่งกระบวนการผุดนี้ผู้ให้ข้อมูลให้คุณค่าไว้ 2 ประเด็น คือ ความหมายเชิงกระบวนการ และผลที่สืบเนื่องกับตนเอง

2.2.1 ความหมายเชิงกระบวนการ ความหมายเชิงกระบวนการนี้ผู้ให้ข้อมูลให้คุณค่าไปในแง่การ เติบโตของความเข้าใจสู่การยอมรับและการเปลี่ยนผ่านจากมีดคู่สว่าง

2.2.1.1 การเติบโตของความเข้าใจสู่การยอมรับ ปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศ ในลูกวัยรุ่นนั้นแท้จริงแล้วมีสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ แต่เป็นสิ่งที่ล้วนอยู่ในความคิดของผู้ให้ข้อมูลมาช้านานแล้ว แต่ ความเข้าใจนี้อยู่ในลักษณะการนอนนิ่งไม่เปิดเผยตัว ต่อเมื่อมีเหตุการณ์เข้ามาประกอบความเข้าใจและนำสิ่งที่เกิด ขึ้นมาใคร่ครวญ ความเข้าใจนี้ก็กลายเป็นการยอมรับ

“คือจริงๆ แล้วก็มีคนมาบอก มาพูดหลายรอบแล้วให้เข้าใจนะ ให้พียอมรับนะ ลูกเป็นแบบนี้เขาก็ไม่ได้เสียหายใจ ก็เก็บไว้หมดเลยอะไรพวกนี้แต่มันก็เหมือนเก็บไว้แล้วไม่ได้เอามาดู มาคิดตามอะ แต่พอวันหนึ่งมันเหมือนเก็บเรื่อยๆ ใจความเข้าใจตรงนี้นี่มันก็คงเพิ่มขึ้นมั้ง แพนพีก็ตัวดีเลย พีก็เลยไม่รู้ นึกยังไงนะ เอามันมาทบทวนกับตัวเอง เอามาคิดๆ นึกๆ แล้วมันก็ยอมรับขึ้นมา เหมือนโผล่ขึ้นมา” (ทุเรียน)

จะเห็นได้ว่าการยอมรับซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าปัญญาได้หลุดแล้วนั้นแท้จริงแล้วคือการเดินทางของความเข้าใจ การได้ยินได้ฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศในช่องทางใดก็ตามล้วนเป็นเสียงที่วันหนึ่งจะนำพ่อแม่สู่ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งได้แน่นอนเช่นเดียวกับประสบการณ์ของทุเรียน

2.2.1.2 การเปลี่ยนผ่านจากมืดสู่สว่าง ผู้ให้ข้อมูลเปรียบเทียบกระบวนการทางปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นกับแสงสว่างท่ามกลางความมืด ภาวะใจที่เต็มไปด้วยความทุกข์เปรียบได้กับความมืดที่ปกคลุมในชีวิต ต่อเมื่อมีแสงสว่างปรากฏขึ้นย่อมส่งผลให้ความมืดนั้นจางหายไป มองเห็นสิ่งที่อยู่รอบตัวชัดเจนตามเดิม

“เหมือนอยู่ในที่มืดๆ นะ แล้วแบบมองไม่เห็นอะไรเลย แล้วความเข้าใจนี้มันก็เป็นแสงสว่างที่ติดขึ้นมาตรงนั้น ใจตรงที่แสงติดเนี่ยแหละมันก็คือผุด ไล่ความมืดไปมีแสงสว่างเข้ามาแทน” (มังคุด)

ดังนั้นอาจสรุปความหมายเชิงกระบวนการไว้สั้นๆ ได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง การยอมรับมิใช่สิ่งที่จะสร้างให้เกิดขึ้นใหม่แต่เป็นสิ่งที่เนื่องมาจากความเข้าใจและมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสรรพสิ่ง

2.2.2 ผลที่สืบเนื่องกับตนเอง ผลที่สืบเนื่องกับตนเองเป็นการกล่าวถึงผลจากกระบวนการทางปัญญา ที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นซึ่งผลนี้ผู้ให้ข้อมูลให้คุณค่าไปในแง่การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกความคิดความเชื่อ และวิถีปฏิบัติ

2.2.2.1 การเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึก เป็นการละวางความโกรธ หงุดหงิด ชัดเคืองใจอับอายสู่ความปลอดภัยโปร่ง เบาสบาย

“แต่ก่อนอารมณ์นี้มาเยอะมากกับลูกที่เป็นทอมคือทั้งโกรธ ทั้งอายคนอื่น หงุดหงิดไม่พอใจ อะไรก็ตาม ที่เกี่ยวกับโทสะนะ มันมาหมดเลย แต่พ่อแม่ลูกเข้าใจกัน ยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็น อารมณ์อะไรพวกตะก็เหมือนกันหายไปหมดเลยนะ กลายเป็นเย็นใจ สบายใจ ปลอดภัยโปร่งใจนะ” (ทุเรียน)

“จากหนักมันกลายเป็นเบาเลยนะ อาจจะมีเรียกเบาใจรีเปล่า สบายใจก็ได้มั้ง ไม่ต้องแบกความอึดอัดอะไรกันอีกต่อไปละ” (มังคุด)

จะเห็นได้ว่าคำกล่าวของทุเรียนและมังคุดสะท้อนความหมายปัญญากำลังผุดขึ้นจำเป็นต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ความรู้สึกในแง่ลบ ซึ่งในที่นี้คือ ความโกรธ ความหงุดหงิดชัดเจนชัดเคืองใจ ไม่ได้ตั้งใจให้เคลื่อนที่ไปสู่ความสงบสุข เบาสบาย ปลอดภัยโปร่งใจจึงจะเข้าถึงปัญญาผุดขึ้นได้

2.2.2.2 การเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ เป็นการละวางความคิดความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็
ความห่วง กังวล วิตกกังวลในสิ่งที่ยังไม่เกิด กระทั่งการยึดติดในบางสิ่ง

“กลัวมาก กลัวว่าลูกโตไปแล้วชาวบ้านจะว่าเป็นตัวประหลาด กลัวเขาหางานทำไม่ได้ กลัวเขาจะไม่มี
ใครรักเขาจริงเพราะเขาเป็นแบบนี้ โอ้ย..มันกลัวไปหมดละ สารพัดจะคิด แต่พอเข้าใจกันแล้วหรือ..
ความกลัวอะไรนี่หายไปหมดนะ เลิกคิดไปแล้ว อยู่กันตรงนี้แหละ อย่างอื่นยังไม่รู้” (ทุเรียน)

“เห็นความเป็นตัวตนของตัวเองนะ อัดตา มันไม่ได้ห่วงน้องจริงๆ หรอกตอนนั้นมันแค่ห่วง
ภาพลักษณ์ตัวเอง แล้วมันก็เหมือนติดกับดักความสำเร็จที่เคยนึกคิดอะไรถ้าวางแผนดี ๆ ก็ทำสำเร็จ
แต่พอมาเป็นน้องคนนี้นั้นมันทำให้ได้เรียนรู้อีกแบบเลย กลับมารักมาเห็นคุณค่าที่เขาเป็นแบบนี้แหละ
ภาพลักษณ์อะไรมันก็แค่ลวงตา คนอื่นก็คงนิทาตามประสามั้งแต่ไม่ได้เอาใจใส่ใจ” (มังคุด)

จากคำกล่าวของทุเรียนและมังคุดทำให้เห็นว่าความห่วงกังวลของพ่อแม่ที่อาจแบ่งเป็นส่วนที่มี
กับลูกและส่วนที่มีกับตัวของพ่อแม่เอง ในส่วนที่มีกับลูกจะเป็นความกลัวอนาคตที่ไม่มีใครทราบได้ว่าจะเกิดอะไร
ขึ้น กลัวลูกไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมจนทำให้เขาอาจใช้ชีวิตได้ยากลำบาก และส่วนของตัวเองที่ไม่มั่นใจว่า
สังคมรอบข้างตนจะกล่าวให้ร้ายอย่างไร เหล่านี้สะท้อนว่าความทุกข์ได้บดบังปัญญา ต่อเมื่อการเคลื่อนที่เกิดขึ้น
ความหมายปัญญากำลังผุด พ่อแม่จึงได้เห็นหลุมที่ความคิดเดินทางเข้าไปติดอยู่

2.2.2.3 การเปลี่ยนแปลงวิถีปฏิบัติ เป็นการเปลี่ยนแปลงท่าทีในการอยู่ร่วมกันของพ่อแม่กับลูก
เป็นท่าทีของความอ่อนโยน รับฟังและให้โอกาส

“ใจเย็นแล้วก็ค่อยๆ ค่อยกัน คำพูดอะไรนี่มันก็เปลี่ยนนะ ซ้ำลงรีเปล่ามีคนบอก แต่ลูกก็เปลี่ยนนะ
ยกเว้นช่วงแรกๆ อาจมีงว่าแม่จะมาไม่ไหน (หัวเราะ) พอท่าทีแม่เปลี่ยน ลูกก็เปลี่ยน” (ทุเรียน)

“มีคนให้ feedback ว่าแต่ก่อนชอบสั่งๆ ไม่รับฟังแต่จากตรงนี้ทำให้ผมกลายเป็นคนรับฟังนะ รอฟัง
เขาให้จบก่อน ยังไม่ตัดสินเขา เหมือนเอาใจคนฟังมาใส่ใจผมมากขึ้น จุดนี้ด้วยมันที่ทำให้ท่าทีน้องก็
เปลี่ยนแปลงไปกลับมาเรียกว่าป้าเหมือนเดิม กล้าตากแผ่นที่ตัวเองใช้รัตนมอย่างเปิดเผย กล้าพา
แฟนผู้หญิงเข้าบ้าน” (มังคุด)

“คนเป็นพ่อแม่จะไม่โง่งนะเขาเลี้ยงลูกมาทำไมจะไม่รู้ว่าลูกเป็นยังไง แต่จะพูดหรือเปล่านั้นเอง พอ
ลูกรู้แล้วว่าที่รู้ว่าเขาเป็นกระเทยแล้วที่ไม่ว่าเขา คราวนี้ก็จัดเต็มเลย ขอยืมอะไรของแม่มาลองเล่น
เต็มๆ จากแต่ก่อนที่แอบไปเล่นแบบนี้เฉพาะที่โรงเรียน” (พุทรา)

จากคำกล่าวข้างต้นนำเสนอใจว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวเกิดขึ้นได้จาก
การเปลี่ยนแปลงจากคนสำคัญในครอบครัว หรืออาจสรุปได้ว่า ความหมายปัญญาผุดขึ้นแล้วที่กล่าวว่า การได้
ความสงบสุขกลับคืนมาในครอบครัวนั้นมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ตัวพ่อแม่ก่อน เมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นมั่นคง

เพียงพอแล้วก็จะส่งผลไปถึงการเปลี่ยนแปลงกับลูก การยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นผ่านความเข้าใจว่าลูกยังงมงายก็คือลูก ไม่ว่าจะเขาจะเลือกทางเดินไหนความเป็นลูกยังคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ความเข้าใจเช่นนี้เอื้อสะท้อนผ่านท่าทีและคำพูดที่เป็นปียวาจาจึงสัมพันธ์กับความสงบสุขที่ได้กลับคืนมา อย่างไรก็ตามแม้ผลการวิจัยที่ผ่านมาจะสะท้อนว่าพ่อแม่รู้สึกตกใจเมื่อรับรู้ความหลากหลายทางเพศของลูก แต่ในมุมมองหนึ่งเมื่อพ่อแม่ตั้งสติได้ก็จะเห็นว่าสิ่งที่ลูกเป็นนั้นเขาแสดงออกเชิงสัญลักษณ์มานานแล้ว เพียงแค่พ่อแม่ไม่ได้รับสัญญาณนั้นอย่างเข้าใจต่างหากเช่นคำกล่าวของพุทรา

3. เหตุปัจจัยนำไปสู่ปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น เหตุปัจจัยนำไปสู่ปัญหาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นเป็นการกล่าวถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ การผุดขึ้นจะไม่บรรลุผลได้โดยหากปราศจากตัวแทนทางสังคม กระบวนการภายในบุคคลและทางเกิด มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแทนทางสังคม บทบาทของตัวแทนทางสังคมถือเป็นปัจจัยภายนอกที่ถ่ายทอดคุณลักษณะทางสังคมอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในของมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากการกล่าวถึงบทบาทของสถาบันครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นคู่สามีหรือภรรยา ญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือ บทบาทของสถาบันศาสนา ซึ่งประกอบด้วย คำสอน และบทบาทของสื่อสารมวลชนซึ่งมีสื่อเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด

3.1.1 สถาบันครอบครัว บทบาทของสถาบันครอบครัวที่มีส่วนสำคัญถูกกล่าวถึงในฐานะคู่สามีภรรยาซึ่งเป็นคู่ชีวิตของพ่อแม่และญาติผู้ใหญ่ในที่นี้คือคุณยาย

“แฟนเป็นคนสำคัญสำหรับพี่มากเลยนะเพราะปกติพี่ไม่ได้เข้าวัดหรือ ครั้นจะให้ไปศึกษาธรรมอะไรนี่ก็ไม่เอา ก็ได้แฟนนี่แหละที่เป็นหลักในใจ คอยบอกให้ช้า บอกให้ใจเย็น เป็นคนที่ฟังเยอะมาก เป็นคู่คิดที่ดีที่สุดในช่วงเวลานั้นเลย” (ทุเรียน)

“เมื่อมีปัญหาอะไรเข้ามาในชีวิตคนแรกทีนึกถึงคือคุณยาย แก่เป็นทุกสิ่งในชีวิต เป็นเสาหลักในทุกเรื่อง คิดได้วางได้ก็เพราะแกด้วย” (มังคุด)

“กับแฟนพี่ก็ดีมากเลยนะ คอยให้สติพี่ตลอด บ้านแฟนพี่เขาเลี้ยงกันมาดี พ่อแม่เขาให้พื้นที่แฟนพี่ได้แสดงออกอย่างอิสระเลยเป็นส่วนที่ทำให้พี่เปิดใจกับลูกได้ไม่ยาก” (พุทรา)

3.1.2 สถาบันศาสนา บทบาทของสถาบันศาสนาสะท้อนผ่านหลักธรรมคำสอนซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและนำทางจิตใจให้สมาชิกในสังคม แต่ในการวิจัยครั้งนี้บทบาทของสถาบันศาสนาไม่ได้ส่งผลโดยตรงกับพ่อแม่ แต่ส่งผลผ่านคู่สามีภรรยาและญาติผู้ใหญ่ซึ่งอยู่ในฐานะสถาบันครอบครัว

“ไม่ได้ประโยชน์จากวัดโดยตรงนะ แต่เพราะแฟนพี่เข้าวัด ครั้ทธาในพุทธศาสนา เลยได้กันไปด้วย” (ทุเรียน)

“ยายเป็นชนวนสำคัญเลยครั้พี่พาเข้าวัด พอโตมามันก็คุ้นและเข้าวัดเองเลย ศึกษาธรรมโดยไม่ต้องให้ยายมาบอกแล้ว” (มังคุด)

3.1.3 สื่อสารมวลชน บทบาทของสื่อสารมวลชนทั้งโทรทัศน์หรืองานเขียนต่างๆ มีผลต่อการพิจารณายอมรับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันได้มาก โดยเฉพาะสื่อกระแสหลักอย่างโทรทัศน์ซึ่งมีการนำเสนอความหลากหลายทางเพศจนถือเป็นชนกลุ่มหนึ่งในสังคมที่ไม่มีการแบ่งแยก

“ดูทีวีก็เห็นดารารับการยอมรับนะ บางคนก็อ้วน หุ่นนี้ไม่เหมาะกับตุ๊ดเลยนะพี่ว่าแต่คนดูกลับชอบออกรายการเยอะมาก” (ทุเรียน)

“ดูพวกทีวีอะไรทำนองนี้ก็เห็นรายการมีตุ๊ดอะไรนี่มาออกทีวีนะ คนเขาคงรับกันได้แล้วละ” (มังคุด)

“ปกติชอบอ่านนวนิยายนะก็เห็นว่า เป็นตุ๊ดอะไรนี่มันมีเยอะ สื่อทีวีก็เห็นออกแทบทุกรายการ บางคนเป็นถึงครูบาอาจารย์ เป็นรัฐมนตรีก็มีนะ เป็นดาราบานเลย” (พุทรา)

3.2 กระบวนการภายในบุคคล กระบวนการภายในบุคคลจะเกิดขึ้นได้ย่อมมีเหตุมาจากปัจจัยภายนอกเข้ามาสัมพันธ์ ซึ่งเมื่อรับรู้สิ่งที่สัมพันธ์นั้นแล้วมีใจโน้มไปศรัทธา นำไปสู่กระบวนการคิดทบทวน นำไปสู่สติสัมปชัญญะ นำไปสู่การระมัดระวังกายใจไม่ให้ความโกรธครอบงำ นำไปสู่การดำรงตนให้เหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจ นำไปสู่ การตั้งสติไว้บนฐานกายและใจ นำไปสู่การพิจารณาความจริงจากสิ่งที่ปรากฏจนปัญญาในบริบทความหลากหลาย ทางเพศในลูกวัยรุ่นผุดขึ้น

(1) มีศรัทธาเป็นลักษณะของใจที่โน้มไปเชื่อในสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น รวมถึงมีส่วนให้หยุดชะงักเพื่อตั้งต้นพิจารณาความทุกข์ในใจ

“พอฟังสิ่งที่แฟนพี่พูดมันก็เชื่อนะเพราะเขาพูดเรื่องจริงใจ มันเป็นแบบนี้จริง ๆ เช่นเขาชื่อว่าไอ้นี้เรา จะทุกข์อยู่คนเดียวอะไรแบบนี้” (ทุเรียน)

(2) มีกระบวนการคิดทบทวนเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากศรัทธา เป็นช่วงเวลาของการประมวลผลเหตุการณ์ในเชิงเหตุและผลทั้งหมดที่เข้ามากระทบ

“แน่นอนว่าพอมันยอมฟังอะไรแบบนี้ ใจก็แล่นไปคิดละ เออมันจริงไหมละแบบที่ได้ยินนะ มันคิดได้เลยไม่ต้องสั่งให้คิด” (ทุเรียน)

“พอสะดุดแล้วมันเหมือนหยุดแปะหนึ่ง หยุดคิดว่าเอ..มันยังงัยกันนะ ประมวลผลในหัว” (มังคุด)

“มีกลับมาคิดทบทวนกับตัวเองอยู่นะ” (พุทรา)

(3) มีสติสัมปชัญญะ สติสัมปชัญญะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการคิดทบทวนถือเป็นส่วนที่ทำให้พ่อแม่ได้กลับมาเห็นตัวเองเช่นเดียวกับการส่องกระจกแล้วเห็นความเป็นจริงของตน

“พอไตร่ตรองกับตัวเองแล้วนะมันก็เหมือนมีสติคิดว่ามันไม่ถูกนะแบบนี้ เราควรทำแบบนี้ต่างหากอย่าไปดูลูกเลย คือมีสติกับตัวเองขึ้นมา” (ทุเรียน)

“เหมือนเห็นตัวเองนะ มีสติคิดได้นึกได้ว่าอะไรมีประโยชน์ อะไรทำให้ผมเป็นทุกข์” (มังคุด)

(4) **ระมัดระวังกายใจไม่ให้ความโกรธครอบงำ** การระมัดระวังการครอบงำจากความโกรธนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการมีสติสัมปชัญญะ เพราะบุคคลเริ่มเห็นตัวเอง เริ่มเห็นและประเมินดีหรือไม่ดี ควรทำหรือไม่ควรทำแล้วจึงไม่ปรารถนาจะตกไปอยู่ในภาวะเช่นนั้นอีก

“พอคิดได้ว่าโกรธแล้วมีประโยชน์ยังไง มันก็ไม่เห็นประโยชน์จะกลายเป็นระวังใจให้สงบขึ้น” (มังคุด)

(5) **ดำรงตนให้เหมาะสมทั้งกาย วาจา ใจ** เป็นการดำรงตนให้พูดหรือแสดงออกด้วยท่าทีอันอ่อนน้อม เป็นกุศลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการระมัดระวังตนไม่ให้ตกไปกับความโกรธ

“พอผมระวังใจแล้วก็เห็นนะว่าพยายามตั้งตนให้พูดดีๆ กับเขา ฟังให้มาก สั่งให้น้อยที่สุด” (มังคุด)

(6) **ตั้งสติไว้บนฐานกายและใจการตั้งสติไว้บนฐานกายและใจ** คือ การฝึกฝนให้สติตั้งมั่นอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ดังเช่นพ่อแม่ที่ตั้งสติไว้กับการเดิน ยืน นั่ง นอน ตั้งสติไว้ที่ความรู้สึกอะไรก็ตามที่เกิดขึ้นภายในใจ

“สติเป็นสิ่งสำคัญมากเลย ความรู้เนี่ยรู้ตัวเนี่ยละโดยเฉพาะใหม่ๆ นะตามไม่ทันความโกรธความหงุดหงิดหรืออก ผมเลยต้องเอาสติไปอยู่ที่ยืน เดิน นั่ง นอนนะหรือไม่ว่าโกรธหรือ หงุดหงิดหรือ เอาสติไปสังเกตกันตรงนั้นเลย” (มังคุด)

(7) **พิจารณาความจริงจากสิ่งที่ปรากฏ** เมื่อสติได้ตั้งมั่นในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งแล้ว เช่นตั้งมั่นที่จะสังเกตความโกรธ จิตก็จะนุ่มไปพิจารณาสาเหตุของความโกรธ ในรายของพ่อแม่นี้ได้พิจารณาความโกรธว่าไม่มีตัวตนของ สิ่งที่โกรธ เป็นเหตุให้ความโกรธดับไป ความเข้าใจ การยอมรับก็เข้ามาแทน

“อย่างที่เห็นชัดๆ ก็โกรธเนี่ยละ เอาสติไปมองโกรธ ไปพิจารณาจนเห็นว่ามันไม่มีตัวตนะ มันก็หายไป ความโล่งเบาที่เข้ามาแทนที่” (มังคุด)

แม้ปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นจะมีส่วนสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ แต่การผุดขึ้นมาได้นั้นย่อมอยู่บนพื้นฐานของความสงบของกาย วาจา ความแน่วแน่มีสมาธิ และกำลังของจิตในการพิจารณาความจริง

3.3 ทางเกิดของปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น

เมื่อพิจารณาปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นแล้ว ย่อมเห็นเส้นทางซึ่งเป็นทางเกิดอยู่ในนั้นด้วย ทางเกิดนี้ปรากฏใน 3 ประการ คือ การได้ยินได้ฟังได้อ่าน การได้คิดใคร่ครวญ และการได้หมั่นฝึกพิจารณาความทุกข์

3.3.1 การได้ยินได้ฟังได้อ่าน การได้ยินได้ฟังหรือได้อ่านนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากตัวแทนทางสังคม พ่อแม่บางรายอาจเข้าใจและยอมรับได้เลยทันที แต่กับบางรายแม้สิ่งที่ได้ยินได้ฟังจะไม่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในทันที แต่ก็ถือเป็นสเปียงสำคัญในการพิจารณาความจริงของพ่อแม่ในอนาคต

“ได้ยินมาตลอดคนว่าเป็นทอมก็ไม่ได้ผิดปกติ เคยเข้าไปพบจิตแพทย์เขาก็ว่าปกติ แม็กก็สบายใจคลายกังวล”(ทุเรียน)

“ดูพวกทีวี่อะไรทำนองนี้ก็เห็นรายการมีตุ๊ดอะไรนี่มาออกทีวีนะ คนเขาคงรับกันได้แล้วละ มันก็มีใจที่นึกว่าถ้ามันจะไม่หายจริงๆ ยังไงวันข้างหน้าสังคมก็คงให้ที่ยืนกับมันบ้างละ”(มังคุด)

3.3.2 การได้คิดใคร่ครวญ การได้คิดใคร่ครวญเป็นส่วนสำคัญของทางเกิดปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น โดยเฉพาะการคิดใคร่ครวญด้วยเหตุและผลของสิ่งที่ลูกเป็น ทบทวนความคาดหวังของพ่อแม่กับความเป็นจริง ความคาดหวังนี้บ่งบอกการพิจารณาความจริงและเป็นต้นเหตุของความทุกข์

“แฟนก็จะคอยดูเราอยู่ห่างๆ ตลอด เขาเป็นห่วงคอยบอกตลอดว่าให้เราปล่อยวาง คือ ทุกครั้งที่เห็นโกรธโมโหนะ เป็นเขาคนเดียวที่คอยเตือนสติบอกให้ใจเย็นๆ ค่อยๆ ค่อยๆ ค่อยๆ เขาก็จะให้โอกาสเราได้พูดได้ระบายสิ่งที่อัดอั้นอยู่ในใจจนเมื่อเราได้สติก็คลายจากโกรธธลูก มาเห็นว่าโกรธไปก็ไม่ได้อะไรเลย มีเสียกับเสีย”(ทุเรียน)

“มาเห็นคนที่เป็นทอมเหมือนน้องสาวเราเขาเข้าวัดฟังธรรม ช่วยเหลืองานที่วัดไม่ขาดตกบกพร่องเลย ตรงจุดนี้ละมังที่เหมือนมันมาสะกิดใจว่าจริงๆ แล้วทอมนี้มันก็ไม่ใช่เลวหรือไม่ดีนะ มันอยู่ที่คนแล้วเราจะไปฝังใจอะไรกับสิ่งที่น้องเป็น นึกถึงคำสอนหลวงพ่อด้วยมังแบบที่เขาเป็นแบบนี้ก็เพราะเขาเป็นแบบนี้แหละ มันเลยคลายไปในครั้งที่คิดได้กับตัวเอง”(มังคุด)

“มีบ้างเหมือนกันนะที่เห็นลูกชาวบ้านเขานำรักตามเพศที่ก็อยากให้ลูกเป็นแบบนั้น แต่พี่ก็นึกถึงว่าต้นไม้เนี่ยมันยังไม่เหมือนกันเลย เพราะพี่ชอบปลูกต้นไม้เนี่ยยังเคยเห็นบ่อยๆ ว่าปลูกมะม่วงแต่มันกลายเป็นพันธุ์อะไร มันก็ไม่ใช่ความผิดใคร มันคือเป็นแบบนั้น”(พุทรา)

3.3.3 การได้หมั่นฝึกพิจารณาความทุกข์ การได้หมั่นฝึกสังเกตความทุกข์นั้นเป็นทางเกิดปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น จากการปฏิบัติเพื่อพิจารณาสิ่งที่เข้ามากระทบจิตใจในแต่ละวัน ซึ่งการสังเกตนี้จำเป็นต้องฝึกฝนจนเกิดเป็นความชำนาญเช่นเดียวกับการฝึกทักษะต่างๆ และแบบฝึกหัดสำหรับการฝึกที่ดีที่สุด คือ การฝึกสังเกตจากความเป็นจริงกับความคาดหวัง

“แฟนเขาเป็นคนธรรมะธัมโม ชอบเข้าวัดแต่เด็กแล้ว คนนี้มีบทบาทมากคอยเตือนสติตลอด ใจตรงนี้มันเลยเหมือนย่ำให้กลับมาตั้งสติเรื่อยๆ.. ใจความโกรธนี้มันไม่ใช่หายแล้วหายเลยนะ มันไปๆ มาๆ (หัวเราะ) ต้องหมั่นฝึกไปดูไปสังเกตมันบ่อยๆ จนชำนาญ พอชำนาญก็หายโกรธไวขึ้น ไม่ใช่ไม่โกรธอีกเลย”(ทุเรียน)

“ช่วงนั้นปัญหาธรรมร้านะ หลายเรื่องเข้ามาเลยได้เคลียร์งานจนเสร็จแล้วกลับไปอยู่กับหลวงพ่ที่วัด ไม่ได้หนีไปวุ่นแต่แบบไปใช้ชีวิตให้อยู่ในธรรม จำได้ว่าเรื่องน้องก็เป็นประเด็นที่ใช้หยิบมา

พิจารณาความโกรธ ความหงุดหงิดอยู่ เห็นความไม่ได้ตั้งใจอ่อนในนั้นเยอะเลย ผึกแรก ๆ ก็ไม่ทันมัน
ห rokok มันหายไปไม่ใช่เพราะสติทันนะแต่หายไปเพราะจิตมันไปเกาะสิ่งอื่นแล้ว ก็ฝึกกันอีกไม่เสร็จ
ง่าย ๆ” (มังคุด)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น มีประเด็นสำคัญที่ควรหยิบยกมาอภิปรายอยู่ 3 ประเด็นดังนี้

1. ความหมายปัญญาผุดขึ้นแล้วเน้นถึง “การได้” โดยการยอมรับเป็นการได้สิ่งที่ไม่เคยมี และการคืน
ความสุขคือการได้สิ่งที่เคยมีกลับมา เห็นได้จากคำกล่าวของทุเรียนสะท้อนการได้ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในความ
เป็นจริง ของชีวิตและบทบาทความเป็นแม่ในฐานะผู้ให้กำเนิดมิใช่ผู้กำหนดหรือลิขิตชีวิตให้ลูกเช่นเดียวกับมังคุด
ที่ได้มองเห็นความจริงว่าการควบคุมมันแท้จริงแล้วทำไม่ได้ เมื่อใดที่ใจคิดเข้าไปควบคุมกลับยิ่งทำให้ใจเขาเอง
ต่างหากที่เป็นทุกข์ การปลดปล่อยให้สรรพสิ่งดำเนินชีวิตอย่างอิสระเป็นสิ่งที่เหมาะสมเช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้
พุทราได้ขยายการยอมรับให้ครอบคลุมไปถึงการสนับสนุนในสิ่งที่ลูกเป็นด้วยสะท้อนความกว้างขวางของใจพ่อแม่ที่
ยิ่งใหญ่เกินกว่าคำว่ายอมรับ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าการยอมรับนี้ คือการยอมรับในความเป็นลูกโดยไม่ให้
น้ำหนักกับความหลากหลายทางเพศของลูก ขณะที่ความสงบสุขที่ได้กลับคืนมานั้นเป็นส่วนหนึ่งของการ
เปลี่ยนแปลงที่เริ่มต้นจากการเปลี่ยนแปลงภายในของผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นพ่อแม่ สังเกตได้จากทุเรียนที่เดิมภายในใจ
เต็มไปด้วยความอับอายจนไม่เหลือพื้นที่ให้ตนได้อยู่กับสิ่งที่ลูกเป็น ไม่เหลือพื้นที่ที่จะอนุญาตให้ตัวเองได้เข้าบ้านไป
ใช้ชีวิตกับครอบครัวที่รัก ขณะที่มังคุดสูญเสียความสัมพันธ์ฉันพ่อลูกไปจากลูกสาวที่ตนตราหน้าว่าเป็นทอม แม้คน
หนึ่งจะสูญเสียพื้นที่ภายในใจตน อีกคนหนึ่งจะสูญเสียพื้นที่ภายในใจลูก แต่ความสูญเสียคือสิ่งที่ต่างได้รับ
เหมือนกัน เมื่อทั้งคู่เปลี่ยนแปลงจึงได้สิ่งที่สูญเสียกลับคืนมา ได้มองเห็นความสงบสุขในครอบครัวกลับมาอีกครั้ง
ข้อค้นพบทั้งหมดนี้จึงฉายภาพปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศได้อย่างชัดเจนและเป็นไปในทิศทาง
เดียวกับโลกิยปัญญาของพุทธศาสนาซึ่งหมายถึง ความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งในความเป็นจริงของชีวิตตนเองและ
สรรพสิ่งรอบตัวอันมีฐานมาจากการรับรู้ความทุกข์ที่เกิดขึ้นในชีวิต เห็นปรากฏการณ์ที่ตนเองหลุดออกจากความ
เป็นจริงจนนำไปสู่การละรากเหง้าแห่งความทุกข์เหล่านั้นได้อย่างหมดจด บุคคลที่มีปัญญาก็มีความรู้สึกสงบ
ปลอดโปร่ง เป็นอิสระ มีความรู้ในสิ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างชัดเจน และมีทำที่อย่างเหมาะสมสอดคล้อง
กลมกลืนกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต (PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2009, Daensilp, 2007,
Pradubsamut, 2009)

2. เหตุปัจจัยนำสู่ปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น พบใน 3 ประเด็น คือ
ตัวแทนทางสังคม กระบวนการภายในบุคคล และทางเกิด

2.1 ตัวแทนทางสังคมที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลสอดคล้องกับกระบวนการขัดเกลาทางสังคม โดยสถาบัน
ครอบครัวเน้นให้มีบุคคลสำคัญเป็นหลักและให้การอบรมเลี้ยงดูเป็นไปอย่างอิสระตามศักยภาพของลูก สถาบัน
ศาสนาเน้นการถ่ายทอดคำสอนที่เป็นแก่นแท้ของศาสนานั้นๆ และสื่อมวลชนเน้นการนำเสนอความเป็นบุคคล
หลากหลายทางเพศให้หลากหลายแง่มุม ทั้งนี้รูปแบบการถ่ายทอดมีทั้งทางตรง (direct socialization) เห็นได้จาก
การให้คำชี้แนะของคู่สมรสและการอบรมเลี้ยงดู การส่งต่อคำสอนของศาสนาการเปิดเผยความหลากหลายทางเพศ

ผ่านสื่อ และทางอ้อม (indirect socialization) เห็นได้จากการเป็นตัวแบบความเป็นอิสระของพ่อแม่สามี (Supap, 2003)

2.2 กระบวนการภายในบุคคลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นศรัทธาในความจริง ผึกคิดให้เป็น ผึกสติ ล้วนเป็นส่วนของการผุดขึ้นของปัญญาดังจะเห็นได้จากธรรมชาติของวิชาและวิมุตติ (อง.ทสก. 24/122/61 อ้างใน PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2009) ซึ่งอธิบายการปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนผ่านธรรมที่เป็นอาหารอุดหนุนกัน แต่ละขั้นจะมีความก้าวหน้าเพื่อช่วยสนับสนุนการปฏิบัติในขั้นถัดไปเริ่มต้นจากเสวนาสัตบุรุษ จนถึงวิมุตติ

2.3 ทางเกิดของปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นกล่าวไว้เรียงกัน 3 ประการ คือ การได้ยินได้ฟังได้อ่าน การได้คิดใคร่ครวญ และการได้หมั่นฝึกพิจารณาความทุกข์ ซึ่งตรงกับกรกล่าวถึงปัญญา โดยอาศัยการจำแนกตามที่มา ได้แก่ สุตมยปัญญาคือปัญญาเกิดจากการฟังการอ่าน การศึกษาเล่าเรียนหรืออาจเรียกได้ว่าปัจจัยภายนอก จินตามยปัญญาคือปัญญาเกิดจากการคิด ใคร่ครวญหาเหตุผลด้วยตนเอง และภาวนามยปัญญาคือปัญญาเกิดจากการลงมือปฏิบัติ (PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto), 2009) อย่างไรก็ตามการเรียงลำดับเช่นนี้สอดคล้องกับบุคคลทั่วไปที่โดยมากปัญญาล้วนมีส่วนสำคัญมาจากปรโตโฆสะหรือปัจจัยภายนอก ก่อนน้อมนำมาคิดพิจารณาและปฏิบัติเป็นลำดับไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบที่กล่าวถึงการยอมรับลูก ดังนั้นพ่อแม่ที่มีลูกวัยรุ่นในกลุ่มความหลากหลายทางเพศและยังไม่สามารถยอมรับความหลากหลายทางเพศของลูกได้อาจใช้เวลาทบทวนวาระหว่าง “สิ่งที่ลูกเป็น” กับ “การได้มีเขาเป็นลูก” นั้นสิ่งใดที่ท่านให้น้ำหนักมากกว่ากัน ถ้าคำตอบของท่านคือการมีเขาเป็นลูก การมองข้ามความหลากหลายทางเพศและเปิดใจรับลูกเพราะลูกอย่างไรเสียก็คือลูกอาจเป็นแนวทางต้นต้นให้การยอมรับเกิดขึ้นในใจของท่านได้

2. การวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถาบันครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญทางตรงกับปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น ดังนั้นกรมสุขภาพจิตควรร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการหรือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมโดยเน้นไปที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองในหัวข้อการรับมือกับลูกวัยรุ่นให้สอดคล้องกับยุคสมัย เน้นเนื้อหาจากการให้ความหมายปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่น โดยใช้ทฤษฎีจิตวิทยาสังคมร่วมกับจิตวิทยาการศึกษา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับความหมายของปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นทั้งในแง่ของปัญญาผุดขึ้นแล้วและปัญญากำลังผุด ดังนั้น ผู้ที่สนใจในประเด็นเดียวกันนี้ด้วยกระบวนการที่ค้นเชิงปฏิฐานนิยม สามารถนำความหมายดังกล่าวไปประยุกต์เป็นนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างแบบวัดปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นสำหรับพ่อแม่ได้

2. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับตัวแทนทางสังคมและกระบวนการภายในบุคคล ดังนั้น ผู้ที่สนใจในประเด็นเดียวกันนี้ด้วยกระบวนการทัศนเชิงปฏิฐานนิยม สามารถทดสอบโมเดลเพื่อยืนยันว่าตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร ได้แก่ ตัวแปรจากสถาบันครอบครัวคือรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ตัวแปรจากสถาบันศาสนาคือโยนิโสมนสิการ 10 ตัวแปรจากสื่อมวลชนคือการเป็นตัวแบบ เป็นต้น

3. การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ข้อค้นพบเกี่ยวกับกระบวนการภายในบุคคล ดังนั้น ผู้ที่สนใจในประเด็นเดียวกันนี้ด้วยกระบวนการทัศนเชิงปฏิฐานนิยม สามารถนำโปรแกรมจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธ (Phokaew, 2010) โปรแกรมการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล(interpersonal cognitive problem solving-ICPS) (Shure & Spivack, 1972) การบำบัดโดยเน้นการคิดแก้ปัญหา (problem solving therapy-PST) หรือการประเมินการคิดแก้ปัญหา (problem-solving appraisal) (Heppner, Witty, and Dixon. 2004) มาเอื้อให้เหตุปัจจัยภายในดังกล่าวได้เกิดขึ้นและนำไปสู่กระบวนการทางปัญญาที่ผุดขึ้นในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นได้

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากพ่อแม่ที่ลูกวัยรุ่นเป็นหญิงรักหญิงและชายรักชายเท่านั้น

2. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาที่ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักจากพ่อแม่ที่มีปัญญาในบริบทความหลากหลายทางเพศในลูกวัยรุ่นบนพื้นฐานปัญญาในบริบทพุทธธรรมซึ่งเป็นบริบทที่สอดคล้องกับประเทศไทยที่มีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติและประสบการณ์การเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาแนวพุทธของผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

Arunakun, J. (2014). *Muāmairutūā'ēngPenphēt'arai* [When you don't know what are you sex]. Retrieved from <https://www.thaihealth.or.th/Content/27443-เมื่อไม่รู้ตัวเอง%20เป็นเพศอะไร.html>

Caitlin, R., David, H., Rafael, D., & Jorge, S. (2010). Family Acceptance in Adolescence and the Health of LGBT Young Adults. *Journal of Child and Adolescence Psychiatric Nursing*, 23(4), 205-213.

Chantavanich, S. (2006). *Kānwichai choēng khunnaphāp* [Qualitative research]. (14th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.

Daensilp, P. (2007). *Phonkān pruksā choēng chittawitthaya bāp klum yonisōmanasikān thī mī tō panyā nai phāwa nai khwāmsamphan chūām yōng læ phāwa khwām plianplāēng* [Effects of Yonisomanasikara group counseling on panna in interconnectedness and change]. (Doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Graduate School.

- Guy, S., & Riki, S. (2011). Effects of Family and Friend Support on LGB Youths' Mental Health and Sexual Orientation Milestones. *Family Relations*, 60, 318-330.
- Heppner, P. P., Witty, T. E., & Dixon, W. A. (2004). Problem-solving appraisal and human adjustment a review of 20 years of research using the problem solving inventory. *The Counseling Psychologist*, 32(3), 344-428.
- Kaewkanwan, S. (2006). *chittawithaya phatthanakan chiwit thuk chuang wai* [Developmental Psychology]. Bangkok: Thammasat University.
- Katesing, W. (1995). *Khā chaliā læ kān kēn kān plæ khwāmmai khā chaliā* [Mean and citation]. *Educational Research News*, 18(3), 8-11.
- Kircher, J.C, & Ahlijah, A. (2011) *Developing and understanding of the experiences of parents whose child has come out of the closet*. Retrieved from <https://www.nacsw.org/Publications/Proceedings2011/KircherJDevelopinganUnderstandingE.pdf>
- Khongtong, W. (2007). *Khwām klai chit kap yaṭ thī pen phuying læ phēt withī wairun chāi rak chāi: koṛani suksā chāi rak chāi thī pen samāchik klum phalang sī muāng* [Characteristics of the homosexuals joining the power of violet group in a Southern province]. (Master's thesis). Khon Kaen University, Graduate School.
- Lasala, M.C. (2000). Lesbian, gay men, and their parents: Family therapy for the coming out crisis. *Family Process*, 39, 67-81.
- Martin, P. (2003). *Næōthāng kānhai kānsuksā phūā khwāmkhaochai nai withī chiwit khon rak phēt dī aokan* [Educational approach for the understanding of homosexual life] (Master's thesis). Chulalongkorn University, Graduate School.
- Molna, I. E. (2018). A case study on coming out: Theoretical and practical implications for psychological counseling. *Journal of Experiential Psychotherapy*, 21(3), 51-59.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Thousand Oaks: SAGE.
- PhraBrahmagunabhorn (P.A.Payutto). (2009). *Tham chabap prapprung læ khayāi khwām* [The laws of nature and their benefits to lifephut]. Pranakorn Sri Ayudhaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phrathampitok (P.A.Payutto). (2012). *Phut tham chabap prap khayāi: Yīsiphok satawat kān soṅghanhāroṅhasīpha* [Buddhadhmma expanded: Buddhism, enshrined 26 centuries, 2012]. Bangkok: Phli Phon.

- Phokaew, S. (2010). *Kān sangkhrō lak 'ariyasat sī sū krabūānkān pruksā choēng c̣hittawitthayā / c̣hitraksā phūā kānphatthana raksā læ yīeoyā c̣hitchai nāōkhīt nāōthāng prasopkān læ ngānwīc̣hāi* [Application of four noble truths of Buddhism with counseling and psychiatric treatment] (Research report). Bangkok: Faculty of Psychology Chulalongkorn University.
- Phillips, M.J., & Ancis, J.R. (2008). The process of identity development as the parent of a lesbian or gay mail. *Journal of LGBT Issues in Counseling, 2*, 126-158.
- Pradubsamut, S. (2009). *Kān koēt panyā nai krabūānkān pruksā choēng c̣hittawitthayā nāō phut* [The emergence of panna in Buddhist counseling process] (Master's thesis). Chulalongkorn University, Graduate School.
- Ratanashevorn, R. (2013). *Phon khōng klum kān pruksā choēng c̣hittawitthayā phūā yūnyan khwāmpen tūā ton khōng chāi rak chāi tō khwām ruuk dōj khā c̣hāk kān rak phēt dīāokan khōng chāi rak chāi* [The Effect of the gay affirmative counseling group on internalized homophobia of homosexual men] (Master's thesis). Chulalongkorn University, Graduate School.
- Roe, S. (2017). Family support would have been like amazing LGBTQ youth experiences with parental and family support. *The Family Support, 25*, 126-158.
- Ryan, C., Russels, S., & Hueber, D. (2010). Family acceptance in adolescents and the health of LGBT young child. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 23*, 205-213.
- Saltzburg, S. (2007). Narrative therapy pathways for re-authoring with parents of adolescents' coming-out as lesbian, gay, and bisexual. *Contemporary Family Therapy, 29*(1), 57-69.
- Saenubol, K. (2017). *C̣hittawitthayā choēng phut* [The Buddhist Counseling Psychology]. *MBU Education Journal, 5*(1), 133-149.
- Shure, M. B., & Spivack, G. (1972). Means-ends thinking, adjustment, and social class among elementary-school-aged children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 38*(3), 348.
- Supap, S. (2003). *Sangkhomwitthayā* [Sociology] (23th ed.). Bangkok: Thai WattanaPanich.
- Yoel, E., & Michael, Z. (2001). Family Support and Acceptance, Gay Male Identity Formation, and Psychological Adjustment: A Path Model. *Family Process, 40*, 125-144.